

آشنایی با قانون محاسبات عمومی

سلسله مباحث مقررات مالی و محاسباتی

برنامه ریزی ارتقای سلامت نظام اداری:

در برنامه ریزیها:

۱. فرهنگ بسازیم تا بخواهیم “خواستن”

۲. گسترش دانش بدهیم تا بدانیم “دانستن”

۳. ارتقای فناوری بدهیم تا بتوانیم “توانستن”

۴. اصلاح ساختار بدهیم تا بشود “شدن”

نقض قانون محاسبات عمومی در آمار پرونده های وصولی مقطع ۵ ساله به دادسرای نشاندهنده بیشترین فراوانی می باشد.

تاریخچه مختصر

اولین قانون محاسبات عمومی در سال ۱۲۹۰ هجری شمسی (۱۰۱ سال پیش) در ۱۴۱ ماده به تصویب رسید در سال ۱۳۱۲ قانون ۱۲۹۰ لغو گردید. مواد قانون محاسبات سال ۱۳۱۲ در سالهای مختلف تا قبل از ۱۳۴۹ چندین بار تغییر کرد و اصلاح شد تا بالاخره در تاریخ ۱۵/۱۰/۴۹ قانون محاسبات دیگری در ۹۸ ماده و ۲۷ تبصره تصویب و این آخرین قانون محاسبات عمومی قبل از انقلاب بود. پس از انقلاب شکوهمند اسلامی و با توجه به اصول ۴۳ لغایت ۵۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیاز به تغییرات زیادی در مواد قانون محاسبات عمومی مصوب سال ۱۳۴۹ مطرح شد که سرانجام در دوره سوم قانونگذاری و در تاریخ ۱/۶/۱۳۶۶ قانون محاسبات عمومی کشور در ۱۴۰ ماده به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

فهرست قانون محاسبات عمومی

فصل اول - تعاریف

مواد ۱ لغایت ۳۶

فصل دوم - اجرای بودجه (مواد ۳۷ لغایت ۸۹)

بخش ۱- درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار (مواد ۳۷ لغایت ۴۹)

بخش ۲- هزینه ها و سایر پرداخت ها (مواد ۵۰ لغایت ۷۸)

بخش ۳- معاملات دولتی (مواد (مواد ۷۹ لغایت ۸۹)

فصل سوم - نظارت مالی

مواد ۹۰ لغایت ۹۴ (ماده ۴)

فصل چهارم - تنظیم حساب و تفریغ بودجه

مواد ۹۵ لغایت ۱۰۵ (ماده ۱۰)

فصل پنجم - اموال دولتی

مواد ۱۰۶ لغایت ۱۲۲ (ماده ۱۶)

فصل ششم - مقررات متفرقه

مواد ۱۲۳ لغایت ۱۴۰ (ماده ۱۷)

• بودجه کل کشور

• بودجه شرکت های دولتی و بانک ها

• بودجه عمومی

• پیش بینی دریافت ها

• پیش بینی پرداخت ها

• بودجه سایر موسسات

مواد ۲ لغایت ۵ تعریف قانونی وزارتخانه ها، موسسات، شرکت های دولتی و نهادهای عمومی

واحدهای سازمانی

دستگاه اجرایی

- شامل کلیه واحدهای سازمان یافته ای است که به نحوی قسمتی از فعالیت های دولت را عهده دار است.
- تعریف قانونی دستگاه اجرایی در بند ۱۱ قانون برنامه و بودجه و ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری.

سال مالی و اعتبار:

✓ سال مالی از اول فروردین لغایت پایان اسفند ماه می باشد .

✓ - ماده ۷: اعتبار مبلغی است

اولاً بمنظور نیل به اهداف و اجرای برنامه های دولت به تصویب می رسد

ثانیاً مرجع تصویب نیز مجلس شورای اسلامی تعیین شده است .

بنا به تعریف ماده ۷۷ ق. تنظیم... اعتبارات به دو دسته هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه ای تقسیم می گردد.

دیون (م ۸)

ماده ۵۸: نحوه دیون را به شرح ذیل مشخص نموده است.

دیون جاری: متولی دارایی، در فصل هفتم دستورالعمل طبقه بندی اقتصادی و هزینه های دولت.

دیون عمرانی: متولی سازمان مدیریت و برنامه ریزی

دیون بلا محل

۱- سایر بدهی هاییکه از طرف وزارت دارایی تعیین می شود.

۲- احکام قطعی صادره از طرف مراجع صالحه.

۳- بدهی خارج از اختیار دستگاه اجرایی مانند حق اشتراک آب و برق.

مواد هزینه (ماده ۹)

● برای هزینه ای ۷ فصل

● برای اعتبار تملک دارائی های سرمایه ای نیز ۷ فصل در دسته بندی آن بنا به تجانس هزینه ها هر فصل شامل مواردی است که در نیل اهداف برنامه یک ساله دولت موثر است.

دریافت ها

۱. دریافت های دولت (م ۱۱)

۲. درآمد عمومی (م ۱۰)

۳. سایر منابع تامین اعتبار (م ۱۲)

۴. درآمد اختصاصی (م ۱۴)

۵. درآمد شرکت های دولتی (م ۱۵)

حکم کلی هر دریافت نیازمند مجوز قانونی می باشد که ضمانت اجرای آن ماده ۶۰۰ قانون مجازات اسلامی است.

مراحل انجام هزینه

۱. ماده ۱۷ : تشخیص

۲. ماده ۱۸ : تامین اعتبار (رعایت موافقتنامه و تخصیص اعتبار)

۳. ماده ۱۹ : تعهد

۴. ماده ۲۰ : تسجیل

۵. ماده ۲۱ : حواله

۶. ماده ۲۲ : درخواست وجه

مواد ۱۷، ۱۹، ۲۰، ۲۱ بعهدہ رئیس دستگاہ اجرایی

مواد ۱۸، ۲۲ بعهدہ ذیحساب است که در ماده ۵۳ قانون صراحت دارد .

هزینه (م ۲۳)

پرداخت هایی بوده که بصورت قطعی به ذینفع در قبال تعهد یا تحت عنوان کمک با رعایت قوانین و مقررات صورت می گیرد .

لزوم تفکیک انواع پرداخت ها (هزینه، پیش پرداخت و علی الحساب) و مقررات حاکم آنها.

تنخواه گردان :

ماده ۲۴ : تنخواه گردان خزانه

اعتبار بانکی است که بانک مرکزی بموجب قانون بمنظور رفع تنگناهای نقدینگی خزانه در خلال سال مالی عند اللزوم در اختیار حساب درآمد عمومی خزانه بانک مذکور قرار می دهد و در آخر سال خزانه مکلف به تسویه آن با بانک مرکزی است . (ماده ۱ قانون تنظیم به عنوان یک تبصره به ماده ۲۴ قانون محاسبات عمومی الحاق گردیده که حداکثر تا ۳٪ بودجه عمومی دولت تعیین می گردد) .

ماده ۲۵ : تنخواه گردان استان

این ماده در رابطه با استانی شدن وظایف خزانه داری کل کشور بمنظور رفع تنگناهای نقدینگی ذیحسابی های دستگاه های اجرایی محلی از طریق خزانه در اختیار معین خزانه استان قرار می دهد .

ماده ۲۶ : تنخواه گردان حسابداری

تنخواه گردان حسابداری عبارت است از وجهی که خزانه و یا معین خزانه در استان ، از محل اعتبارات مصوب برای رفع تنگناهای نقدینگی ذیحسابی بنا به درخواست ذیحساب در وجه حساب جاری مربوط واریز می نماید تا برابر مقررات پرداخت شود و نسبت به تکمیل آن از خزانه و یا معین خزانه استان اقدام نماید .

ماده ۲۷ : تنخواه گردان پرداخت :

دستگاه های اجرایی برای پیشبرد و تسهیل در امور جاری خود وجوهی را تحت عنوان تنخواه گردان پرداخت از محل تنخواه گردان حسابداری در اختیار واحد ها یا مامورینی که به موجب قانون و آئین نامه های اجرایی مجاز به دریافت آن هستند قرار می دهند که به تدریج در مواعد قانونی مقرر واریز و تسویه گردد .

پیش پرداخت و علی الحساب

➤ ماده ۲۸: پیش پرداخت بر اساس احکام و قراردادها پیش از انجام تعهد (هزینه های غیر قطعی) طبق مقررات بایستی پرداخت شود. (مقررات های مختلف از قبیل مطالعه و طراحی خدمات تحقیقاتی ۲۰٪، خدمات دوره ساخت و تحویل ۱۰٪ آئین نامه تضمین) پیش پرداخت ۲۵٪ بند ۳ ماده ۱۱ آئین نامه معاملات دولتی، طرح های عمرانی ۸، ۶/۵، ۵/۵ (۲۰٪)، ساخت تجهیزات ۲۵٪.

➤ ماده ۲۹: پرداخت علی الحساب که بمنظور ادای قسمتی از تعهد با رعایت مقررات صورت پذیرد که در ماده ۶۰ حکم این گونه پرداخت ها مشخص شده (ماده ۶۰ در مواردی که بنا به عللی تسجیل و تهیه اسناد و مدارک لازم برای تادیه تمام دین مقدور نبوده و یا پرداخت تمام وجه مورد تعهد میسر نباشد)

سپرده (ماده ۳۰)

- ۱- وجوهی که طبق قوانین و مقررات به منظور تأمین و یا جلوگیری از تضییع حقوق دولت دریافت می گردد.
- ۲- وجوهی که طبق قرارها و احکام صادره از طرف مراجع قضایی از اشخاص حقیقی و حقوقی دریافت می گردد.
- ۳- وجوهی که براساس مقررات قانونی توسط اشخاص نزد دستگاههای دولتی به نفع اشخاص ثالث تودیع می گردد تا با رعایت مقررات مربوط به ذینفع پرداخت شود.

ذیحساب

ماموری است که به موجب حکم وزارت اموراتصادی و دارایی از بین مستخدمین رسمی واجد صلاحیت در دستگاه های اجرایی منصوب می شود.

◀ ذیحساب زیر نظر رئیس دستگاه اجرایی وظایف خود را انجام می دهد.

◀ ذیحساب موسسات و نهاد های عمومی غیردولتی در مورد وجوه دریافتی از محل درآمد عمومی با حکم وزارت اموراتصادی و دارایی و موافقت دستگاه منصوب می شود.

وظایف ذیحساب

- ۱- اعمال نظارت و هماهنگی لازم در اجرای مقررات مالی و محاسباتی.

۲- نگهداری و تنظیم حسابهای مالی طبق ضوابط و نظارت بر صحت و سلامت آنها.

۳- نظارت بر حفظ اسناد و دفاتر مالی.

۴- نگهداری و تحویل و تحول وجوه و نقدینه ها، سپرده ها و اوراق بهادار.

۵- نگهداری حساب اموال دولت و نظارت بر اموال مذکور.

۶- تامین اعتبار.

۷- تطبیق پرداخت با قوانین و مقررات.

۸- درخواست وجه از خزانه.

۹- واگذاری تنخواه گردان پرداخت.

۱۰- ارسال صورتحساب دریافت و پرداخت ماهانه و سالانه به دیوان محاسبات و وزارت امور اقتصادی و دارایی.

۱۱- سایر وظایف محوله در قوانین مانند عضو کمیسیون مناقصه، ارسال فهرست اموال غیرمنقول به وزارت دارایی.

تمرکز دایمی خزانه داری کل

۱. ایجاد معاون هزینه در استان و خزانه معین (م ۳۳)

۲. استقرار ذیحسابی در دستگاه اجرایی محلی (از سال ۶۷)

۳. واگذاری تنخواه گردان پرداخت به عاملین ذیحساب.

۴. واگذاری ابلاغ اعتبار به ذیحسابیها.

امین اموال، کارپرداز، عامل ذیحساب

◀ ماده ۳۴: امین اموال با موافقت ذیحساب و حکم وزارتخانه یا موسسه ذیربط مسئولیت حراست و تحویل و تحول و تنظیم حساب های اموال و اوراقی که در حکم وجه نقد است و کالاهای ابواجمعی را بعهده دارد .

◀ ماده ۳۵: کارپرداز=مستخدم رسمی+واجد صلاحیت+مأمور خرید

ماده ۳۶: عامل ذیحساب مأموری از بین مستخدمین رسمی با موافقت ذیحساب، که قسمتی از وظیف وی را عهده دار می شود تعریف شده

توضیح داده شده است که کارپردازان و واحدهای تدارکاتی و سایر مأموران و واحدهای دولتی با توجه به موارد عنوان شده در حکم عامل ذیحساب محسوب می شوند .

فصل دوم – اجرای بودجه

عوامل حائز اهمیت در اجرای بودجه:

۱. اصل حاکمیت قانون.

۲. نیروی انسانی (شایسته سالاری، آموزش، ایجاد انگیزه، ارزیابی فعالیت ها).

۳. ساختار بودجه.

۴. انسجام در قوانین ومقررات مالی و محاسباتی.

درآمدها وسایر منابع تامین اعتبار

اصل مهم قانونی بودن درآمدها

ماده ۳۷: مسئولیت حصول صحیح و بموقع درآمد بعهدہ روسای دستگاه های اجرایی گذاشته شده است .

ماده ۳۸: بدین معنا که امکان وصول درآمد بدون پیش بینی در بودجه کل کشور وجود دارد .

ماده ۳۹: در اجرای اصل ۵۳ ق.ا. (کلیه دریافت های دولت در حساب های خزانه داری کل متمرکز میشود).

ماده ۴۰: نحوه وصول درآمدها ، روشهای اجرایی آن و نمونه فرم های مورد استفاده . که تبصره آن در خصوص شرکت های دولتی توضیح داده است .

ماده ۴۱: وجوه واریز شده به حساب مخصوص سپرده که غیر قابل برداشت می باشد در آخر هر ماه به حساب تمرکز

وجوه سپرده در خزانه منتقل می شود و چون حساب غیر قابل برداشت است ترتیب رد وجوه نیز مشخص شده است .

سپرده ها

● ماده ۴۲ : در ماده ۴۲ مشخص گردیده تا ظرف مدت حداکثر سه ماه از تاریخ اجرای قانون که کلیه وجوه سپرده که به ذینفع پرداخت نشده است به حساب تمرکز وجوه سپرده و به خزانه منتقل شود .

● ماده ۴۳ : در خصوص آئین نامه اجرایی مواد ۳۹، ۴۱ و ۴۲ می باشد و نحوه برخورد با متخلف بیان گردیده است البته در ماده ۱۰۵ این قانون مجازات هایی جهت متخلفین از تکالیف و مسئولیت هایی که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی به آنها محول می شود در نظر گرفته شده است

درآمدها

● ماده ۴۶ : بر اساس این ماده انواع اسناد و اوراق موضوع ان را می توان به سادگی و با تشخیص وزارت امور اقتصادی و دارایی (موضوع تبصره ۱) تعیین نموده و در چارچوب آنها نیز مشکل وجود نخواهد داشت .

● ماده ۴۷ : در این ماده علاوه بر امکان تقسیط بدهی یا دادن مهلت به بدهکار، متخلفین تحت تعقیب قرار می گیرند .

● ماده ۴۸ : بر این اساس فصل نهم (وصول مالیات) قانون مالیات های مستقیم (مواد ۲۱۰ لغایت ۲۱۸) در اخذ معوقات، قابلیت اجرایی دارد .

● ماده ۴۹ : محل پرداخت رد وجوه ذکر شده از محل درآمد عمومی و عدم تعلق خسارت تاخیر تادیه بابت اضافه پرداختی به مطالبات

هزینه ها و سایر پرداخت ها

● اصل مهم قانونی بودن پرداختها.

● ماده ۵۰ : اعتبار مندرج در بودجه کل کشور زمانی قابل استفاده است که رعایت مقررات مربوط به خود بعمل آید .

● ماده ۵۱ : حکم ماده ۵۱ تنها بر هزینه های جاری بوده و هزینه های طرح های تملک سرمایه ای را در بر نمی گیرد.

حکم طرح تملک در ماده ۲۰ قانون برنامه بودجه کل کشور صادر شده است .

ماده ۵۲ : پرداخت هزینه ها

مراحل پرداخت هزینه

۱- پرداخت هزینه

۲- اعمال نظارت (ذی حساب)

۳- حواله (ماده ۲۲)

۴- تسجیل (ماده ۲۰)

۵- تعهد (ماده ۱۹)

۶- تأمین اعتبار (ماده ۱۸)

۷- تشخیص (ماده ۱۷)

تفویض به طور مستقیم صحیح

● اختیار و مسئولیت مراحل پرداخت هزینه ها به مقامات دستگاه و ذیحساب مشخص گردیده .

● تفویض اختیارات و مسئولیت های ماده ۵۳ بدون واسطه می باشد و تفویض اختیار موجب سلب اختیار و مسئولیت از تفویض کننده نخواهد بود .

هزینه ها و سایر پرداخت ها

❖ ماده ۵۴ : تنخواه گردان پرداخت (دارای آئین نامه)

❖ ماده ۵۵ هزینه های پیش بینی نشده

❖ بایستی توجه نمود که اعتبار هزینه های پیش بینی نشده تنها به پیشنهاد وزرای ذیربط و تأیید معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی و تصویب هیئت وزیران با رعایت مقررات این قانون و سایر مقررات عمومی دولت قابل مصرف می باشد و در تبصره این ماده نیز چگونگی صدور حواله و درخواست وجه اعتبار موضوع این ماده را تعیین نموده است .

❖ ماده ۵۶ : جهت رفع مشکل در ماده ۵۶ حکم شده است که مرجع صدور حواله و درخواست وجه از طرف وزارت

امور اقتصادی و دارایی تعیین می شود .

- ❖ ماده ۵۷: به موجب این ماده تنها وزارت اطلاعات و دستگاه های نظامی و انتظامی می توانند از اعتبارات تحت عنوان (سری) استفاده نمایند .
- ❖ ماده ۵۹: تاکید در اینجا بیشتر قراردادهای و مقررات است .
- ❖ ماده ۶۲: در این ماده چگونگی افتتاح اعتبار اسنادی شرح داده شده و در بند ۲ این ماده اقداماتی جهت اطمینان از ورود کالا و پیش بینی اعتبار لازم بیان گردیده است.
- ❖ ماده ۶۳ و ۶۴ به شرح ذیل اصلاح گردیده است :
- ❖ ۱- مهلت برای تعهد و پرداخت هزینه های اعتبارات هزینه ای پایان فروردین ماه و سرمایه گذاری ثابت پایان تیر ماه می باشد .
- ❖ ۲- مانده وجوه مصرف نشده پس از انقضای مهلت ظرف مدت ۱۰ روزه خزانه واریز می گردد (۱۰ اردیبهشت ، ۱۰ مرداد)
- ❖ ۳- آخرین مهلت تهیه و ارائه صورتحساب دریافت و پرداخت نهایی موضوع ماده ۹۵ قانون محاسبات عمومی پایان مرداد ماه خواهد بود.
- ❖ ماده ۶۵: دستگاههای اجرائی مکلف شده اند پرداخت های خود را منحصراً از طریق حساب های بانکی مجاز انجام دهند و گواهی بانک به سه طریق ذکر شده پرداخت محسوب می شود .(انتقال وجه به حساب ذینفع، پرداخت وجه به ذینفع یا قائم مقام قانونی وی، حواله در وجه ذینفع)
- ❖ ماده ۶۶: مصرف اعتبارات شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی تابع آئین نامه داخلی خاص هریک پیش بینی شده است .
- ❖ ماده ۷۱: پرداخت کمک براساس این ماده و قانون ضوابط پرداخت کمک و یا اعانه به افراد و موسسات دولتی مصوب ۷۸/۸/۱۷ و ماده ۵ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت تحت عنوان الحاق ماده (۷۱) مکرر به قانون محاسبات عمومی صورت می پذیرد .

- ماده ۷۲: مصرف اعتبارات جاری و عمرانی و اختصاصی و درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار شرکت های دولتی و نهادهای عمومی منظور در بودجه کل کشور برای آنها تعیین تکلیف گردیده است.
- ماده ۷۳: حکم لازم در خصوص نقصان و تفریط حاصل از ابوابجمعی مامورین صادر شده است.
- ماده ۷۴: در خصوص حدود وظایف، مسئولیت های آنان، چگونگی ارتباط آنها با خزانه داری کل و دستگاه های اجرائی که بعهد آئین نامه اجرایی گذاشته شده است
- ماده ۷۵: نحوه درخواست وجه و مقررات مربوط به ابلاغ اعتبار و حواله های نقدی بیان گردیده است.
- لحاظ مفاد ماده ۸۳ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت.
- دستگاه گیرنده ابلاغ اعتبار به منزله صاحب اعتبار تلقی می گردد.
- ماده ۷۶: نحوه افتتاح حساب جهت وزارتخانه ها، موسسات دولتی و شرکت های دولتی و نهاد های عمومی غیر دولتی را مشخص نموده است.
- ماده ۷۷: اجازه ایجاد تعهد از طریق انعقاد قرارداد برای خرید کالا و خدمات مورد نیاز سال بعد و دریافت پیش پرداخت از محل اعتبار خاصی بنا به پیشنهاد بالاترین دستگاه اجرایی و تأیید سازمان مدیریت با موافقت نامه وزارت دارائی به شروط ذکر شده در این ماده داده شده است.
- مواد ۷۹ تا ۸۹ در خصوص معاملات دولتی تشریح و تبیین می شود.

کمک

- عناوین کمک مندرج در بودجه کل کشور منحصراً ناظر بر اعتبارات جاری است.
- منظور نمودن و پرداخت هر نوع کمک از طرف دستگاه اجرایی به سایر دستگاههای دولتی ممنوع است.

فصل سوم – نظارت مالی

- ماده ۹۰: « اعمال نظارت مالی بر مخارج وزارتخانه ها و موسسات دولتی و شرکت های دولتی از نظر انطباق پرداخت ها با مقررات این قانون و سایر قوانین و مقررات راجع به هر نوع خرج به عهده وزارت امور اقتصادی و دارایی است »

- به استناد ماده ۳۴ قانون برنامه و بودجه و تبصره ماده ۹۰ قانون محاسبات نظارت عملیاتی بر طرح های تملک دارایی های سرمایه ای کماکان به عهده سازمان مدیریت و برنامه ریزی می باشد .
- ماده ۹۱ : مراحل و نحوه پرداخت خرجی را که ذیحساب بر خلاف قانون و مقررات تشخیص دهد مشخص می نماید .
- ماده ۹۲ : تعهد زائد بر اعتبار
- هرگاه زائد بر اعتبار و بر خلاف قانون دستور خدمتی داده شود یا مالی به تصرف دولت در آید دستگاه اجرایی ملزم به رد معامله می باشد و دستور دهنده با حکم هیئت مستشاری دیوان محاسبات نسبت به دستور داده شده محاکمه خواهد شد .
- ماده ۹۳ - تامین اعتبار خلاف به وسیله ذیحساب و دستور زاید بر اعتبار یا خلاف قانون توسط بالاترین مقام دستگاه جرم انگاری شده است.
- تخلفات ذکر شده در این ماده در حکم تصرف غیر قانونی در وجوه اموال دولتی محسوب خواهد شد .
- ماده ۹۴ : ایجاد وحدت رویه در مورد اعمال نظارت قبل از خرج بعهده وزارت امور اقتصادی و دارایی محول شده است .

فصل چهارم: تنظیم حسابها

- ماده ۹۵: نحوه ارسال صورتحساب ماهانه به دیوان محاسبات و وزارت امور اقتصادی و دارایی. مرتبط با مواد ۹۸، ۹۹ و ۱۰۰.
- ماده ۹۶ : این ماده وسیله ای است برای ارزیابی عملکرد دستگاه ها در جهت نیل به اهداف پیش بینی شده در بودجه مصوب .
- ماده ۹۷ : این ماده مراحل و نحوه تغییر و تحول ذیحسابان دستگاه های اجرایی و در مواردی که ذیحساب از تحویل ابوابجمعی خود استنکاف نماید یا به هر علتی شرکت او در امر تحویل و تحول موثر نباشد مشخص گردیده است .
- ماده ۱۰۲ : پیش پرداخت ها در سالی که به مرحله تعهد می رسد و علی الحساب ها در سالی که تصفیه می شود به حساب قطعی همان سال محسوب و در صورتحساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور جمعاً و خرجاً منظور می شود .

● ماده ۱۰۳: برابر این ماده وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف به تهیه صورت حساب عملکرد هر سال مالی به همراه صورت و گردش نقدی خزانه تا پایان آذر ماه گردیده است.

● ماده ۱۰۴: در این ماده مقرر شده که دیوان محاسبات کشور هر نوع تخلف از مقررات این قانون را رسیدگی و به هیئت های مستشاری ارجاع نماید.

● ماده ۱۰۵: متخلفین از موارد ذکر شده در این ماده حسب مورد منظوری محکوم خواهند شد.

● عدم همکاری دستگاه ها با ذیحسابان و اعلام تخلف به دادسرای دیوان محاسبات (ذیحساب موظف به انجام وظایف خود بوده و دستگاه اجرایی موظف به همکاری خواهد بود که در صورت عدم همکاری موضوع به دیوان محاسبات اعلام خواهد شد).

فصل پنجم - اموال دولتی

● ماده ۱۰۶: مسئولیت حفظ و حراست و نگهداری حساب اموال منقول دولتی در اختیار وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی با وزارتخانه یا موسسه دولتی استفاده کننده و نظارت و تمرکز حساب اموال مزبور با وزارت امور اقتصادی و دارایی می باشد.

● مواد ۱۰۶ لغایت ۱۲۲ با توجه به سرفصل آئین نامه اموال دولتی .

اموال دولتی

● اموال دولت: اموالی است که توسط وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی خریداری می شود یا به هر طریق قانونی دیگر به تملک دولت درآمده یا در می آید:

در تعریف فوق منظور از هر طریق قانونی دیگر بیان نشده است ولی می توان به موارد ذیل نیز اشاره نمود:

۱- هدایا ۲- کمک های غیرنقدی ۳- انتقال مالکیت بر اساس احکام مراجع قانونی (اموال مصادره شده)

● اموال به دو دسته قابل تفکیک می باشد:

۱- اموال منقول

۲- اموال غیر منقول

تعاریف اموال منقول و غیر منقول تابع تعاریف به عمل آمده در قانون مدنی می باشد (تبصره ماده ۲ آئین نامه اموال دولتی)

● الف - اموال منقول : اموال منقول عبارتند از اموال و اشیائی که نقل آنها از محلی به محل دیگر بدون اینکه به خود مال یا محل آن خسارتی وارد شود ، ممکن باشد . (ماده ۱۹ قسمت اموال قانون مدنی)

● آئین نامه اموال دولتی در اجرای ماده ۱۲۲ قانون محاسبات عمومی کشور مصوب سال ۱۳۶۶ به پیشنهاد مورخ ۶۸/۲/۱۲ وزارت امور اقتصادی و دارائی در تاریخ ۱۳۷۲/۴/۲۷ به تصویب هیئت وزیران رسیده است.

● ماده ۱۲۲ قانون محاسبات عمومی

● آئین نامه مربوط به نحوه اجرای فصل پنجم این قانون (اموال دولتی) و چگونگی رسیدگی و نظارت و تمرکز حساب اموال منقول و غیر منقول دولت از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید .

● آئین نامه اموال دولتی شامل ۴ فصل و ۴۳ ماده به شرح ذیل می باشد :

● ۱- فصل اول (تعاریف) مواد ۱ لغایت ۶

● ۲- فصل دوم (انتقالات) شامل ۵ بخش :

● بخش اول - انتقال اموال منقول غیر مصرفی

● بخش دوم - اموال منقول مصرفی و در حکم مصرفی (مواد ۷ لغایت ۲۴)

● بخش سوم - اموال غیر منقول

● بخش چهارم اموال طرح های عمرانی

● **بخش پنجم - سایر مقررات**

● ۳- فصل سوم - نظارت مواد ۲۵ لغایت ۲۹

● ۴ - فصل چهارم - مقررات متفرقه مواد ۳۰ لغایت ۴۳

● اموال منقول به ۳ دسته تقسیم می گردد (ماده ۴ آئین نامه اموال دولتی):

● ۱ - اموال مصرفی : اموالی هستند که بر اثر استفاده به صورت کلی یا جزئی از بین می روند مانند گچ ، مداد ، کاغذ

● ۲ - اموال غیر مصرفی : اموالی هستند که بدون تغییر محسوس و از دست دادن مشخصات اصلی بتوان به طور مکرر

آنها را مورد استفاده قرار داد .مانند یخچال ، تلویزیون

● ۳ - اموال در حکم مصرفی : اموالی هستند که در ظاهر با اموال غیر مصرفی مشابهت دارند اما به لحاظ طبیعت و

ماهیت یا ارزش کم تنظیم حساب برای آنها به صورت اموال غیر مصرفی ضرورت ندارد .

● ۲ - اموال غیر منقول :

● اموالی که نتوان آنها را از محلی به محل دیگر انتقال داد چه استقرار آن به صورت ذاتی باشد (مانند درخت) و چه

اینکه به واسطه عمل انسان طوری قرار گرفته باشد که نقل و انتقال فیزیکی آن مستلزم وارد آمدن خرابی به خود مال

یا محل نصب آن باشد مانند مجسمه به کار رفته ، کارخانجات ، ساختمان ها ، پلها و (ماده ۱۲ فصل اموال قانون

مدنی)

● ب : اموال رسیده

● اموالی هستند که تحت ابوابجمعی امین اموال قرار می گیرد .

● ج - اموال فرستاده

● اموالی که طبق مقررات این آئین نامه به نحوی از ابوابجمعی امین اموال خارج و دستور حذف آنها صادر شده باشد

(ماده ۶ آئین نامه اموال)

● د - اموال امانی

● اموال منقولی است که از طرف وزارتخانه ها و موسسات دولتی و شرکت های دولتی بر اساس ماده ۱۱۰ قانون

محاسبات عمومی برابر مقررات و به طور موقت در اختیار سایر وزارت خانه ها ، موسسات ، شرکت های دولتی و نیز

موسسات و نهاد های عمومی غیر دولتی قرار گرفته یا می گیرد .همچنین اموالی که (غیر منقول)

- مطابق ماده ۱۲۰ قانون اخیر الذکر ، به موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی به طور امانی واگذار میشود .
- مواد ۱۱ لغایت ۱۲ در خصوص اموال منقول مصرفی و در حکم مصرفی که در رابطه با قابل انتقال بودن به سایر وزارتخانه ها و موسسات دولتی و همچنین شرایط فروش آنها .
- مواد ۲۵ و ۲۶ و ۳۳ ، در خصوص اعمال نظارت موثر بر اموال دولتی و اقدامات در خصوص اسناد رسمی مالکیت به نام جمهوری اسلامی ایران و قید نام وزارتخانه یا موسسه دولتی و ثبت مشخصات اموال در دفاتر .
- ماده ۳۸ : تکلیف در صورت مفقود شدن یا از بین رفتن مال در اثر سرقت یا آتش سوزی و یا هر علت دیگری همچنین در موارد تسامح در حفظ و نگهداری اموال دولتی و استفاده غیر مجاز از اموال مذکور و
● ماده ۳۹: مراحل حذف اموال سرقت شده ، مفقود شده
- ماده ۴۲: کلیه کالاهای وارد شده به انبار وزارتخانه و موسسات دولتی و دستگاه های اجرائی محلی سازمانی که در انبار دستگاه ذیربط نگهداری می شود مشخصات آنها صرفاً در دفاتر انبار ثبت خواهد شد و نیازی به الصاق بر چسب و نگهداری حساب اموال نخواهد داشت.
- ماده ۴۳ : امور اتومبیل های دولتی جز در مواردی که در لایحه قانونی نحوه استفاده از اتومبیل های دولتی و فروش اتومبیل های زاید (مصوب ۵۸/۶/۲۷) و آئین نامه های اجرایی آن و سایر قوانین و مقررات مربوط برای آنان تعیین تکلیف شده است از لحاظ ضوابط حاکم بر اموال دولتی تابع مقررات این آئین نامه خواهد بود .